12

යහ ගුණාංග පිළිබඳ ඉස්ලාමීය දැක්ම 2

ඉස්ලාම් පවසන යහගුණාංග කිහිපයක්

ආදරය

ආදරය පෙන්වීම යනු අල්ලාහ්ගේ අලංකාර ගුණයන්ගෙන් එකකි. මෙම ගුණය හා සම්බන්ධ ව විවිධාකාර නාමයන් (අර්-රහ්මාන් - අතිකරුණාවන්තයා), අර් රහීම් - අති දයාවන්තයා, අල් වදූද් (මහගු කරුණාවන්තයා) අල්ලාහ්ට ඇත. අති දයාන්විත ඔහු තම ගැත්තාට දයාව දැක්වීමට අධික ව ප්‍රිය කරයි.

මුස්ලිම් බැතිමතකු ආදරය දැක්වීමේ ගුණය ලබා ගෙන සිටින්නේ නම් ඔහු අල්ලාහ්ට අයත් එම ගුණය ආභරණයක් ලෙස ලබා ගෙන සිටින්නේ ය, යන්න අර්ථවත් වේ.

අල්ලාහ් තම ගැත්තා වෙත තබා ඇති ආදරය කෙබඳු ද යන්න පහත හදීසයෙන් විස්තර කෙරේ.

(හවායින් ගෝත්‍රයට අයත්) සිරකරුවන්ගෙන් සමහරෙක් නබි (සල්) තුමා වෙත පැමිණියහ. ඔවුන් අතර එක් කාන්තාවකගේ පියයුරුවලට කිරි එරුණේ ය. ඇය කිරි දීම සඳහා (තම දරුවා සොයමින් සිටිය ද) දරුවා සොයා ගත නොහැකි විය. එබැවින් සිරකරුවන් අතරින් කාගේ හෝ දරුවකු දැක එම දරුවා (වෙලා) ගෙන කිරි දුන්නා ය. තම දරුවා ලබාගත් වහා ම දරුවා ගෙන තම උදරයට තුරුළු කර කිරි දුන්නා ය. එවිට නබි (සල්) තුමා "මෙම කාන්තාව තම දරුවා ගින්නෙහි දමයි ද?" පවසන්න යයි අපගෙන් විමසුවේ ය. අප ද "නැත, කිසිවිටෙක දමන්නේ නැත," යයි පැවසුවෙමු. එවිට දේව ධර්ම දූත (සල්) තුමාණන් "මෙම දරුවා වෙත ඇයට ඇති ආදරයට වඩා අල්ලාහ් තම ගැත්තා වෙත ඉතා ආදරයෙන් සිටියි" යනුවෙන් පැවසුවේ ය. (බුහාරි)

නබි (සල්) තුමාණෝ සෙනෙහස, කරුණාව ආදරය, දයාව ආදී අලංකාර ගුණයන්ගෙන් පිරිපුන් වූහ. එහෙයින් අල් කුර්ආනය නබි (සල්) තුමාණන් පහත ආකාරයට අගය කර දක්වයි.

(නබි මුහම්මද්) ලෝකවැසියනට දයාලුවක් සේ මිස අපි නුඹ පහළ නොකළෙමු. (21:107)

"නබිවරයාණෙනි, අප සත්‍යය දන්නා සියල්ලන්ට දයාව දැක්වීමට මිස යැව්වේ නැත."

ඊතලයෙන් ලබා ගත නොහැකි දේ ආදරයෙන් ලබා ගත හැකි ය, යන්න සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යවහාරයේ පවතියි.

'ආදරය නොමැත්තා තුළ පූර්ණ ඊමානයක් නොමැත' යන්න ද ඊමානය නැති කරගත් තැනැත්තාට ස්වර්ගයට ප්‍රවේශ විය නොහැකි ය' යන්න ද ඉස්ලාමයේ උපදේශයන් ය. මෙම අදහස පහත හදීසයෙන් පැහැදිලි වේ.

මාගේ ආත්මය කවරකු සතු ව තිබේ ද එම දෙවියා මත දිවුරා පවසමි. සත්‍යය වශයෙන් ඔබ ඊමාන් නොදරන තෙක් ස්වර්ගයට ප්‍රවේශ වන්නේ නැත. අන්‍යෝන්‍ය ආදරය දක්වන තෙක් ඊමාන් දැරිය නොහැකි ය.

කෙනෙක් තවත් කෙනකු කෙරෙහි හෝ අනෙකුත් ජීවීන් කෙරෙහි හෝ දයාව දැක්වීමෙන් ඔහුට කිසිදු අඩුවක් සිදු වන්නේ නැත. ඒ වෙනුවට අල්ලාහ්ගේ ආදරය ද, අන් අයගේ ආදරය ද ගෞරවය ද ඔහුට හිමි වේ. මෙය සමූහ වශයෙන් අන්‍යෝන්‍ය සතුට, එකමුතුකම, සහයෝගය හා සෞභාග්‍යය උදා වීමට හේතුකාරක වේ.

ආදරය දැක්වීම කොටස් දෙකකට බෙදා දැක්විය හැකිය.

1. අල්ලාහ් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම.
2. මැවීම් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම.

"මැවීම් කෙරෙහි මිනිසා දක්වන ආදරයට වඩා ගැඹුරු ආදරයක් අල්ලාහ් කෙරෙහි තැබිය යුතු" යැයි, ඉස්ලාම් අපේක්ෂා කරයි. මෙලෙස ආදරයේ සීමාව අල් කුර්ආනය පහත ආකාරයට දක්වා ඇත.

නුඹලාගේ පියවරුන් නුඹලාගේ පුත්‍රයන්, නුඹලාගේ සහෝදරයන් නුඹලාගේ භාර්යාවන් නුඹලාගේ නෑදෑ හිතවතුන් සහ නුඹලා ඉපයූ ධනයත් එය පිරිහේවී යයි නුඹලා බිය වන වෙළෙඳමත් නුඹලා ප්‍රබෝධයට පත් කරන නිවෙස් (යන මේ සියලු දේවල්) අල්ලාහ්ටත් ඔහුගේ රසූල්වරයාටත් ඔහුගේ මාර්ගයේ ජිහාද් (ඉස්ලාමීය යුද්ධය) කිරීමටත් වඩා බෙහෙවින් නුඹලාට ප්‍රිය නම් අල්ලාහ් ඔහුගේ විනිශ්චය (නුඹලා වෙතට) ගෙනෙන තෙක් බලා සිටිනු යැයි ද (නබි මුහම්මද්) කියනු (9:24)

අල්ලාහ් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීමට නිදසුන් ලෙස, ඔහුගේ ආගම කෙරෙහි දයාව දැක්වීම ද ඔහුගේ අණට ගරුකර ජීවත් වීම ද වේ. කෙනෙකු මිනිසුන් අතර කවරෙකු කෙරෙහි හෝ දයාව දක්වන බවට හෝ නැතහොත් පිළිකුල් කරන බවට හෝ සිටින්නේ නම් එය අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ම සිදු කළ යුතු ය, යන්න ඉස්ලාමීය ගුණ ධර්මය වේ.

නබි (සල්) තුමාණෝ මෙසේ පැවසූහ. "කරුණු තුනක් කවරෙකු සතුව පවතී ද ඔහු ඊමානයේ සුවය ලබා ගනියි. එය අන් සියලු කරුණුවලට වඩා අල්ලාහ්ට හා ඔහුගේ දූතයාණන්හට ප්‍රිය වන්නකු ලෙස සිටියේ නම්, එක් මිනිසකු වෙත අල්ලාහු වෙනුවෙන් පමණක් සෙනෙහස දැක්වීම, දෙවියන් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමෙන් අල්ලාහ් ආරක්ෂා කළ පසු ගින්නට විසි කිරීම පිළිකුල් කරනවා සේ නැවත දෙවියන් ප්‍රතික්ෂේප කිරීමෙහි නිරත වීම පිළිකුල් කිරීම ය. (බුහාරි, මුස්ලිම්)"

අල්ලාහ් කෙරෙහි දයාව දැක්වීමෙහි තවත් එක් අදහසක් නම් අල්ලාහ්ගේ ධර්ම දූතයා කෙරෙහි ද ආදරය දක්වා එතුමාගේ අණට සම්පූර්ණයෙන් යටත් ව ක්‍රියා කිරීම වේ. මේ පිළිබඳ ව අල් කුර්ආනය මෙසේ සඳහන් කරයි.

නුඹලා (අවංක ව ම) අල්ලාහ්ට ඇළුම් කරන්නාහු නම් මා අනුගමනය කරනු. (එවිට) අල්ලාහ් නුඹලාට ඇළුම් කරයි. තව ද නුඹලාගේ පාපයන් සඳහා සමාව ද දෙනු ඇත. අල්ලාහ් ක්ෂමාශීලී හා මහා කරුණාන්විත යැයි (මුහම්මද් ජනයාට) පවසනු. (3:31)

කෙනකුගේ ඉබාදතය ප්‍රමාණවත් කිරීමට නම් අල්ලාහ් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම ප්‍රධාන වශයෙන් කළ යුතු ය. මෙම අවස්ථාව ආදරය මිශ්‍ර වූ බියක් (මුහබ්බත්) ලෙස ඉස්ලාමීය විද්වතුන් විසින් පැහැදිලි කෙරේ. මේ නිසා "දේව විශ්වාසිකයෝ" ඉබාදතය මානසික තෘප්තියකින් යුතු ව ඉටු කරති, යන අල් කුර්ආන් වාක්‍යය මෙය තහවුරු කරයි.

"ඔහු අල්ලාහ් කෙරෙහි පවතින ආදරය නිසා දිළින්දන් ද අනාථයන් ද සිරකරුවන් ද ඔවුහු පෝෂණය කරති. අපි නුඹලා පෝෂණය කරන්නේ අල්ලාහ් උදෙසා ය. අපි නුඹලාගේ තෑගි හෝ ස්තුති අපේක්ෂා නොකරන්නෙමු. (76: 8–9)

මෙලෙස කෙනකු අල්ලාහ් කෙරෙහි ආදරය තබා අල්ලාහ් වෙනුවෙන් ම ජීවත් වී සිටින විට, ඔහු අල්ලාහ්ගේ ආදරය දිනා ගෙන දේව ගැත්තකු සේ වෙනස් වේ. මේ බව පහත සඳහන් හදීසයෙහි පැහැදිලි වේ. අල්ලාහ් එක් මිනිසකු කෙරෙහි ප්‍රිය මනාප වූයේ නම්, ජිබ්රීල් (අලෛ) තුමා කැඳවා ඔහු කෙරෙහි දයාව දක්වයි. පසු ව ජිබ්රීල් (අලෛ) තුමා කැඳවා "මම මෙම මිනිසා ප්‍රිය කරමි. එබැවින් ඔබ ද ඔහු කෙරෙහි දයාන්විත වන්න" යයි පවසන්නේ ය. එවිට ජිබ්රීල් (අලෛ) තුමා ගුවනේ ජීවත් වන අය වෙතට "අල්ලාහ් මෙම මිනිසා ප්‍රිය කරන්නේය. එබැවින් ඔබ ද ඔහු ව ප්‍රිය කරන්න." යැයි ඇරයුම් කරයි. ගුවනේ සිටින අය ද ඔහුට ප්‍රිය කරයි. පසුව එම ගැත්තාට පෘථිවියේ ජීවත් වන්නන් අතර සමානත්වයක් ලැබීමට මග පාදයි. (බුහාරි, මුස්ලිම්)

ආදරය දැක්වීමේ ඊළඟ පියවර නබි (සල්) තුමාණන් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම ය. නබි ජීවිතය ආදර්ශයක් කොට ගෙන එතුමාණන් කැමති, අකමැති දේ සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දී ජීවත් වීම, නබි (සල්) තුමාණන් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීමෙහි ඇතුළත් වේ.

නබි (සල්) තුමාණන් කෙරෙහි දයාව දක්වන එක් මුස්ලිම්වරයකු එතුමාගේ පවුලේ සාමාජිකයන් කෙරෙහි ද දයාව දැක්විය යුතු ය. නබි මිතුරන් කෙරෙහි දයාව දැක්වීම යන්න සහාබිවරුන්ගේ විශේෂත්වය පිළිගෙන ඔවුන්ගේ දුර්වලතා හා ඔවුන් අතර සිදු වූ කලබලකාරී තත්ත්ව පිළිබඳ වාද විවාදවල නිරත නොවී නිහඬ ව සිටීම වේ. එසේ ම උම්මුහාතුල් මුඃමින්වරියන් වන නබි (සල්) තුමාණන්ගේ බිරින්දන් සියලු දෙනා ගෞරවයට පාත්‍ර වූ අය ලෙස ද පාරිශුද්ධ වූ අය ලෙස ද පිළිගත යුතු ය.

ආදරය දැක්වීමේ ඊළඟ පියවර වන්නේ තමා කෙරෙහි ද, තම දෙමාපියන්, ඥාතීන්, අසල්වාසීන් හා මුස්ලිම් නොවන්නන් කෙරෙහි ද දයාව දැක්වීම ය.

කෙනෙක් තමා කෙරෙහි දක්වන දයාව යනු තමා කෙරෙහි වූ යුතුකම් හා අයිතිවාසිකම් රැක ගැනීම වේ. ඉස්ලාමීය දැක්මෙන් කෙනෙකු තමා විසින් ම තමා ව විනාශ කර ගැනීම මහා වරදක් හා පාපයක් ලෙස සලකනු ලැබේ.

ආදරය දැක්වීමට ද ස්තුති ප්‍රශංසාව දැක්වීමට ද යටහත් පහත් වීමට ද හැකියාව ඇති අය දෙමව්පියෝ වෙති. දෙමවුපියන් කෙරෙහි දරුවන් තම දයාව දැක්විය යුත්තේ කෙසේ ද යන්න පහත අල් කුර්ආන් හා හදීස් මගින් පැහැදිලි වේ.

තව ද අපි මිනිසාට ඔහුගේ දෙමාපියන් ගැන නියෝග කළෙමු. ඔහුගේ මව දුබල බවින් දුබල බව දරා ගෙන ඔහු ඉසුලුවා ය. තව ද ඔහුගේ කිරි වැරීම වසර දෙකකිනි. (එනිසා) මටත් නුඹගේ දෙමාපියණ්ටත් තුති පුද කරනුන් (නුඹගේ) අවසාන පැමිණීම මා වෙතටයි. (අපි ඔහුට අණ කළෙමු.) (31:14)

කෙනෙක් නබි (සල්) තුමා වෙතට පැමිණ "අල්ලාහ්ගේ දූතයාණෙනි, අප සියලු දෙනා අතරින් යහපත් ආකාරයෙන් හැසිරිය යුත්තේ කා සමග ද? යැයි විචාළහ. එවිට නබි (සල්) තුමාණෝ "ඔබගේ මව සමග" යයි පිළිතුරු දුන්හ. ඉන් පසු කවුරුන්ද? යැයි විමසුවිට "ඔබගේ මව" යැයි පැවසූහ. ඉන් පසු කවුරුන් ද යැයි නැවතත් විමසූ විට එයට ද "ඔබගේ මව" යනුවෙන් ම පිළිතුරු දුන්හ. ඉන් පසු කවුරුන් යැයි සිවුවන වර විමසන විට "ඔබගේ පියා" යයි පිළිතුරු දුන්හ. (බුහාරි)

දෙමවුපියන් කෙරෙහි ගෞරවය දැක්වීම සමගින් පමණක් මෙය නතර නොවේ. ඔවුන් කෙරෙහි අල්ලාහ්ගේ ආදරය හා දයාව ලැබීමට ද ප්‍රර්ථනා කිරීම දරුවන්ගේ යුතුකම වේ. මේ බව පහත අල් කුර්ආන් වාක්‍යයෙන් මනාව පැහැදිලි වේ.

තව ද ඔවුන් දෙදෙනාට දයලුභාවයෙන් යටහත් පහත් ව සලකනු. තව ද මාගේ රබ් (පරමාධිපතියාණනි) බාලවියේ ඔවුන් දෙදෙනා ම (කාරුණික ව හා ආදරයෙන්) හදා වඩාගත් ආකාරයෙන් ම ඔවුන් දෙදෙනාට දයාන්විත වනු මැනවැයි නුඹලා ප්‍රර්ථනා කරනු. (17:24)

මෙලෙස දෙමවුපියන් ද තම දරුවන් කෙරෙහි දැඩි ආදරයක් දැක්වීම අත්‍යවශ්‍ය ය. දරුවන් සමග ආදරයෙන් කටයුතු කර ඔවුන්ගේ හදවත් තුළ ද ආදරය වර්ධනය කළ යුතු ය. කෝපය, බැන වැදීම, තර්ජනය කිරීම ආදියෙන් දෙමවුපියන් වැළකී සිටිය යුතු ය. මෙය දරුවන් දඩබ්බර දුෂ්ට පුද්ගලයකු කිරීමට ද හේතු වේ. "තර්ජනය හමුවේ හැදෙන දරුවා තර්ජනයට ම හුරු වේ" යන පාඨය දෙමවුපියන්ගේ අවධානයට යොමු වීම යහපත් ය.

තව ද කෙනෙක් මුස්ලිම් බැතිමතෙකු ලෙස ඥාතීන්, මිතුරන් අසල්වාසීන්, අනාථයන්, අසරණයන්, සේවකයන්, තම පාලනය යටතේ සිටින්නන්ට, මුස්ලිම් නොවන්නන් ආදී සියලු ම මනු වර්ගයා කෙරෙහි ආදරය දැක්විය යුතු ය.

ආදරය දක්වීම යන තේමාවේ මිනිස් නොවන සියලු ජීවීන් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම ද අන්තර්ගත වන බව අවබෝධ කර ගත යුතු ය.

මහ පොළවේ (සැරිසරන) කුමන සත්ත්වයකු වුව ද, තම පියාපත් දෙකෙන් අහසේ පියාඹන කුමන පක්ෂියකු වුව ද නුඹලා වැනි සමූහ ම මිස වෙනසක් නොවේ. (6:38) යන අල් කුර්ආන් වාක්‍යය මිනිස් නොවන සෙසු ජීවීන් ද මිනිසා මෙන් ම තවත් මැවීමක් බැවින් ඔවුන් කෙරෙහි ද ආදරය, කරුණාව හා සෙනෙහස දැක්විය යුතු බව අවධාරණය කරයි. එපමණක් නොව, ඔවුන් කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු කළ යුතු ය. පහත හදීසයෙන් මේ බව පැහැදිලි වේ.

"ඔබගේ සතුන්ගේ පිට ඔබගේ හාන්සි පුටුවක් කර නොගන්න" (අහ්මද් හාකිම්) මැවීම් සියල්ල අල්ලාහ්ගේ පාලනය යටතේ ඇත. පොළවේ සිටින්නන් කෙරෙහි දයාව දක්වන්න. එවිට දෙව්ලොව සිටින්නා ඔබ වෙත දයාව දක්වයි. (අබුදාවුද්)

බල්ලන්, ඌරන් වැනි සතුන් නජීස් වූ සතුන් වුව ද ඔවුන්ට වද දීමට ඉස්ලාමයේ අනුමැතිය නොමැත. පිපාසිත බල්ලකුට දිය බීමට දීම නිසා සලාත් නොකරන කෙනකු ස්වර්ගයට වරම් ලද බව ද, පූසෙකුට ආහාර නොදී බැඳ තැබීම නිසා සලාත් කරන කාන්තාව නිරයට හිමිකම් කී බව (බුහාරි) හදීස්වල සඳහන් වේ. මේ සියල්ල ජීවීන් වන හෙයින් ඔවුන් කෙරෙහි ආදරය දැක්වීම නිසා ඒ වෙනුවෙන් අල්ලාහ්ගෙන් යහ ප්‍රතිඵල අත් වන බව ඉස්ලාම් අවධාරණය කරයි.

මේ සියල්ලට ම වඩා, අප ජීවත් වන පරිසරය රැක ගැනීම ද ඉස්ලාම් පෙන්වා දෙන ආදරය කිරීම යන කවයට අයත් වේ. අවට පරිසරය පිරිසිදු ව ද අලංකාර ව ද තබා ගෙන ස්වාභාවික පරිසරය රැක ගෙන සශ්‍රීක කරන ලෙස උපදෙස් දෙන ඉස්ලාමය එයින් තමා ද ප්‍රයෝජනය ලබා ගනිමින් අන් අයට ද ප්‍රයොජනය ලබා ගැනීමට මග සලසන මෙන් ඉල්ලා සිටියි. පරිසරය සශ්‍රීක කිරීම ඉස්ලාම් පෙන්වා දෙන වැදගත් සේවාවන්ගෙන් එකකි.

එබැවින්, අප ආදරය පතුරුවන සීමාවන් නිවැරදි ව අවබෝධ කරගෙන ඒ අනුව ජීවත් වී සියල්ලන්ට ම ආදර්ශවත් ව ජීවත් වී දේව දයාව ලබා ගනිමු.

පරිත්‍යාගශීලිභාවය

යමක් ලබා ගැනීමට තවත් යමක් කැප කිරීම පරිත්‍යාගය නම් වේ. ඉස්ලාම් පවසන යහ ගුණ අතරින් පරිත්‍යාගයට උසස් ස්ථානයක් හිමි වේ. ඉතා සුළු කාලයකින් ඉස්ලාමය ව්‍යාප්ත වීමට නබි (සල්) තුමාණන්ගේ හා ඔහුගේ මිතුරන්ගේ පරිත්‍යාගශීලි භාවය හේතු විය. එහෙයින් ඉස්ලාම් ධර්මය පරිත්‍යාගශීලී භාවයෙන් පිබිදුණ ධර්මයක් ලෙස හඳුන්වනු ලැබේ.

අල්ලාහ් වෙනුවෙන් යන "ඉඛ්ලාස්" චේතනාවෙන් ශාරීරික වශයෙන් හෝ ද්‍රව්‍යමය වශයෙන් අන් අයට සහය වීම ද එමගින් ඇති වන කරදර විඳ දරා ගැනීම ද පරිත්‍යාග ශීලීත්වය වේ. මිනිසකුට කිසියම් දෙයක අවශ්‍යතාවක් තිබෙන විට තම අවශ්‍යතාව පසෙකලා තවත් මිනිසකුගේ අවශ්‍යතාව සපුරාලීම ද අන් අයට උදව් කළ යුතු ය යන බල කිරීම් කිසිවකින් තොරව තම පෞද්ගලික යහපත නොතකා උදව් උපකාර කිරීම පරිත්‍යාග ශීලිත්වය ලෙස හැඳින්විය හැකි ය.

නබි (සල්) තුමාණන්ගේ මක්කා කාල වකවානුවේ දී නබි (සල්) තුමාණන්ට හා නබි මිතුරන්ට කුරෛෂිවරුන් දරුණු වද හිංසාවලට ලක් කළ විට ඔවුහු තම යහපත හා සුවය පරිත්‍යාග කරමින් බොහෝ හිරිහැර වලට හා දරුණු වධහිංසාවලට ලක් වූහ. සමහරු තම ජීවිතයම පරිත්‍යාග කළහ. මෙලෙස අති මහත් පරිත්‍යාගයන් කළ එම ජනතාව අගයමින් අල්ලාහ් ඔවුන්ව "සාදිකූන්" යනුවෙන් වර්ණනා කළේ ය.

තමන්ගේ ගෙවල්වලින් ද තමන්ගේ වස්තුවෙන් ද බැහැර කරන ලද දිළිඳු මුහාජිර්වරුන්ට (කොටසක්) ය. ඔවුහු අල්ලාහ්ගේ වරප්‍රසාදය ද සොම්නස ද සොයන්නෝ ය. තව ද අල්ලාහුට ද ඔහුගේ රසූල්වරයාට ද උදව්කරන්නෝ ය. ඔවුහු ය, සත්‍යවන්තයෝ. (59:8)

ඉස්ලාමයේ ආරම්භක කාලයේ විරෝධීන්ගේ බියගැන්වීම්වලට මුස්ලිම්වරුන් ලක් වූ විට, ධනවත් නබි මිතුරන් තම දේපළ ද තම ධනය ද කැප කරමින් අල්ලාහ්ගේ ආගම ආරක්ෂා කිරීම සඳහා කළ අප්‍රමාණ පරිත්‍යාග ඉතිහාසගත වී ඇත.

තබූක් යුද්ධයට නබි (සල්) තුමාණන් ඇරයුම් කළ විට අබූබක්ර් (රළි) තුමා යුධ වියදම් සඳහා තමා සතු ධනය සම්පූර්ණයෙන් ම ගෙනැවිත් නබි (සල්) තුමාණන් ඉදිරියේ ගොඩ ගැසුවේය. එවිට, නබි (සල්) තුමාණන් තම කල්‍යාණ මිත්‍ර අබූබක්ර් (රළි) තුමාගෙන් "ඔබගේ පවුල වෙනුවෙන් ඉතුරු කළේ කුමක් දැයි විමසූ විට එතුමා" අල්ලාහ්ව හා ඔහුගේ ධර්මදූතයාව යැයි පිළිතුරු දුන්නේ ය.

වරක් අරාබිකරයේ දැඩි සාගතයක් හා නියඟයක් ඇති විය. එවිට රෝම අධිරාජ්‍යයේ චක්‍රවර්තී වූ හර්කියුලීස් මුස්ලිම් ජාතිකයන්ට එරෙහි ව විශාල සේනාවක් සූදානම් කර

යුද්ධයකට ප්‍රවේශ විය. එහෙත් රටේ පවතින උවදුරු හේතුවෙන් හර්කියුලීයස්ගේ අභියෝගය භාර ගැනීමට මුස්ලිම් ජාතිකයන්ට මහත් පරිශ්‍රමයක් දැරීමට සිදු විය. මෙම අවස්ථාවේ දිර්හාම් 5000ක් වටිනා වස්තූන් සමග පැමිණ සිටි උස්මාන් (රළි) තුමාගේ වෙළෙඳ කණ්ඩායමත් සමග ගනුදෙනු කිරීම සඳහා විවිධ ව්‍යාපාරිකයෝ පැමිණ සිටියහ. එහෙත්, උස්මාන් (රළි) තුමා එම ද්‍රව්‍යය අලෙවි කිරීම ප්‍රතික්ෂේප කර එම සියලු ද්‍රව්‍යය හර්කියුලීස්ගේ සේනාවට මුහුණ දීම සඳහා පරිත්‍යාග කළේ ය.

පරිත්‍යාගය මෙලොව දී මතුපිටින් බලන විට විශාල පාඩුවක් ලෙස පෙනුණ ද එයට අයත් ප්‍රතිඵලය හිමි වීම අනිවාර්ය ය. පරිත්‍යාග කිරීම අල්ලාහ්ගේ විධානයක් බැවින් එය ඉබාදතයක් ලෙස ද පිළිගනියි. පරිත්‍යාගයට හිමි වන ප්‍රතිඵලය ස්වර්ගය වේ. මෙම අදහස පහත අල් කුර්ආන් වාක්‍යයෙන් තහවුරු වේ.

අල්ලාහ් නියත වශයෙන් මුඃමීන්වරුන්ගෙන් (විශ්වාසිකයන්) ඔවුන්ගේ සිරුරු සහ ඔවුන්ගේ වස්තුව මිලට ගෙන ඇත. (9:111)

ඉස්ලාමීය දර්ශනය "පරිත්‍යාගය යනු අල්ලාහ්ගේ විධානයක්" යන්නට වඩා එය අල්ලාහ් තෘප්තිමත් කිරීම පිණිස කරනු ලබන අමල් වූ ක්‍රියාවක් වේ. මෙය පහත හදීසය මගින් ද, ඒ සමග ඇති අල් කුර්ආන් වාක්‍යය මගින් ද ගෙන හැර දක්වේ.

නබි (සල්) තුමාණන් වෙතට එක් මිනිසකු පැමිණ තම දුප්පත්කම පිළිබඳ පැමිණිලි කළේ ය. මෙයට සවන් දුන් නබි (සල්) තුමා යමක් දෙන ලෙස පවසා ඔහුව තම නිවසට යැව්වේ ය. එහෙත්, දීමට නබි නිවසෙහි කිසිවක් නොතිබිණි. එවිට නබි (සල්) තුමා එහි සිටි තම මිතුරන් අමතා "අද රාත්‍රියේ මොහුට ආහාර සැපයීමට ඔබ අතර කෙනකු සිටින්නේ දැයි විමසා, අල්ලාහ් ඔහුට කරුණාව දක්වයි" යැයි පැවසුවේ ය. එය ට සවන් දුන් අන්සාරිවරුන් අතරින් එක් මිත්‍රයෙක් "අල්ලාහ්ගේ දූතයාණනි" මම සිටිමි" යයි පැවසුවේ ය. පසුව නබි මිත්‍රයා එම මිනිසා සමග තම නිවසට ගියේ ය. එහි දී තම බිරිඳට 'අල්ලාහ්ගේ දූතයාගේ අමුත්තකු පැමිණ සිටියි. එබැවින් නිවසේ කිසිවක් ඉතිරි කර තිබේ දැයි' විමසුවේ ය. එවිට, ඔහුගේ බිරිඳ දරුවන්ගේ ආහාර වේල මිස වෙන කිසිවක් මා ළඟ නොමැත, යැයි කීවා ය. එසේ නම් දරුවන් නිදි කරවන්න" යැයි සැමියා කිවේ ය. (දරුවන් නින්දට ගිය පසු අමුත්තාට සංග්‍රහ කළහ.)

මෙම අවස්ථාවේ බිරිඳ දෙස බලා "අනුභව කරනවා සේ මුළා කිරීමට පහන නිවා දමා, අද රාත්‍රියේ අප අපගේ කුසගින්න ද නිවා දමමු" යයි පැවසුවේ ය. බිරිඳ ද එසේම කළා ය. (මේ හේතුව නිසා එම ආහාරය අමුත්තා විසින් සම්පූර්ණයෙන් අනුභව කරන ලදි) පසු දින එම මිතුරු අන්සාරිවරයා නබි (සල්) තුමා මුණගැසුණු විට "ගෞරවපූර්වක අල්ලාහ් එම යුවළගේ ක්‍රියාවලිය දැක ආශ්චර්යයට පත්වූවේ ය." යැයි පවසා නබි (සල්) තුමාණෝ මෙම සිද්ධිය පිළිබඳ ව තමාට පහළ වූ අල් කුර්ආන් වාක්‍යය පාරායනය කර පෙන්වූහ.

තමන් දුප්පත්කමින් පෙළුණත් තමන්ට වඩා සෙස්සන්ට තිබීම ගැන වැඩි කැමැත්ත දක්වති. යමෙක් තම තෘෂ්ණාවෙන් මිදුණේ ද ඔවුහු ම ය ජයග්‍රාහකයෝ. (59:9)

මෙවැනි, පරිත්‍යාගයන්ට ආදර්ශයක් වන බොහෝ ඉතිහාසගත සිද්ධීන් පෙර නබිවරුන් තුළ පමණක් නොව ඔවුන්ගේ සමාජ වැසියන් තුළ ද දක්නට ලැබුණි.

මෙලෙස පෙර නබිවරුන් ද ඔවුන්ගේ සමූහ වාසීන් විසින් ද ඔවුන්ගේ ජීවන ඉතිහාසයේ මෙවැනි පරිත්‍යාග බොහෝමයක් සිදු කර ඇත. එබැවින් අපි ද අපට පෙර සිටි අය මෙන් පරිත්‍යාග කර අල්ලාහ්ගේ තෘප්තිය ලබා ගනිමු.

දන් දීම

ආදරයේ එළිදැක්වීම් අතුරින් දන්දීම ද එකකි. දන්දීම යනු අල්ලාහ් තමාට ලබා දී ඇති ධනයෙන් එක් කොටසක් අන් අයට දීම ය. මෙය ඉස්ලාම් ප්‍රිය කරන යහගුණයන්ගෙන් එකකි. අල්ලාහ් මහා පරිමාණයේ දානපතියෙකි. තම ගැත්තාට අල්ලාහ් දානය ලෙස ලබා දුන් දේ, එම ගැත්තා වෙනත් ගැත්තන් සමග බෙදාහදා ගැනීම අල්ලාහ් ප්‍රිය කරන්නේ ය. මේ පිළිබඳ ව අල් කුර්ආනය බොහෝ ස්ථානවල අවධාරණය කර ඇත.

තම ධනය දිවා රාත්‍රියෙහි ද රහසේ මෙන් ම ප්‍රසිද්ධියේ ද වැය කරන අයට ඔවුන්ගේ රබ් (පරමාධිපති) වෙතින් තිළිණ ලැබෙන්නේ ය. තව ද ඔවුන්ට බියකු නැත. ඔවුහු ලතැවෙන්නෝ ද නොවෙති. (2:274)

තමා ලද ධනය තමා හා තම පවුලේ උදවිය පරිහරණය කිරීම ද තම අවශ්‍යතාව සඳහා භාවිත කිරීම ද වරදක් නැත. එසේ ම එය ඔවුන්හට ලබා දුන් අල්ලාහ් එය අන් අයට දෙන ලෙස පවසන විට අල්ලාහ්ගේ විධානය පිළිපැදීම මිනිසාගේ යුතුකමකි. අල්ලාහ් ප්‍රිය වූයේ නම් එම ධනය නැවත ලබාගෙන අන් අයට දීමට ද ඔහුට ශක්තිය ඇත්තේ ය.

එම නිසා අපි අල්ලාහ්ව“අල්-මුඃනී” හෙවත් ධනපතියකු බවට පත් කරන්නා, “අල්-මුඃතී”හෙවත් ලබාදෙන්නා යන නම්වලින් ආමන්ත්‍රණය කරමු. ස්වාභාවයෙන් ම මිනිසා තුළ ආත්මාර්ථකාමීත්වය ඇත. විවිධාකාර වූ ආත්මාර්ථකාමීත්වයන් ඔහුගේ දැතින් වෙලාගෙන සිටියි. ඔහුගේ සිතෙහි මසුරුකම ඇති වේ. එහෙත්, ඉස්ලාම් මෙම මානසිකත්වය ඉතා පහත් තත්ත්වයෙහි ලා සලකයි. මෙය මිනිසා අතර පිළිකුල හා ක්‍රෝධය වර්ධනයට ද තරගකාරීත්වය හා ඊර්ෂ්‍යාව ඇති කිරීමට ද හේතු වන හෙයින් දැඩි දණ්ඩනයකට ලක් කරනු ඇත. එයට පිළියමක් ලෙස පරෝපකාරීව සිටීම කළ යුතු ය. පරිත්‍යාගය, දීම, දානය, පරෝපකාරය යනාදිය ඉස්ලාම් පෙන්වා දෙන උසස් ගුණාංග වේ. දන්දීම, ප්‍රදානය කිරීම, දනය, පරාර්ථකාමී හැඟීම නොමැති ව කෙනෙක් මසුරු වී මසුරකු ලෙස හැසිරෙන්නේ නම් තමාට ලැබිය යුතු යහප්‍රතිඵල, හොඳ නාම යනාදිය අල්ලාහ්ගෙන් මෙන් ම මිනිසුන්ගෙන් ද නැතිකර ගනියි. තවත් කෙනෙක් අල්ලාහ් ඔහුට ලබා දුන් ධනයෙන් පරාර්ථකාමී ව අන් අයට ලබා දී ජීවත් වන්නේ නම් අල්ලාහ් ගෙන් යහ ප්‍රතිඵල ද, මිනිසුන්ගෙන් ආත්ම ගෞරවය ද ලබා ගන්නේ ය.

මිනිසකු තමා ද ජීවත් වෙමින්, අන් අයට ද දන් දී අන් අයව ද ජීවත් කරවන විට ජීවිතය සැබවින් ම ඵලදයක වන්නේ ය. ඔහුගේ මෙලොව ජීවිතය සතුටින් ගත වේ. පරලොව ජීවිතය අධික නිදහසක් ලද්දවුන් සේ වෙනස් වේ. මෙය පහත අල් කුර්ආන් වාක්‍යය මගින් දැනුම්වත් කරයි.

මේ නිසා නුඹලාට හැකි පමණින් අල්ලාහ්ට බිය වනු, තවද ඔහුට සවන් දෙනු, කීකරු වනු, තව ද වියදම් කරනු, යමෙක් තම ලෝභ කමින් මිදුණේ ද ඔවුහු ම ය සැබෑ ජයග්‍රාහකයෝ. (59:9)

කෙනකු දන් දෙන විට ඔහුගේ ධනය අන් අය වෙතට යයි. මෙය බාහිර ව බලන විට එක් පාඩුවක් ලෙස පෙනේ. සැබැවින් ම එය පාඩුවක් නොවේ. ඔහුට එය ආනිසංස ලැබෙන්නක් ලෙස ද, යහපතක් ලෙස ද පවතියි. ඉහත වාක්‍යයත් සමග ඇති අනෙක් වාක්‍යයෙහි අල්ලාහ් මෙය අලංකරණයක් ලෙසට වර්ණනා කරන්නේ ය. අප කෙනකුට යම් ණයක් දුන් විට එය අපට නැවත හිමි වේ. එසේ ම අප දානයක් දෙන්නේ නම් එය අල්ලාහ්ට දෙන ණයක් වේ. මෙම ණය අල්ලාහ් කිහිප ගුණයකින් වැඩි කර තවත් බොහෝ ප්‍රතිඵල ද සමගින් නැවත ලබා දෙන්නේ ය. තවත් ලෙසකින් පවසන්නේ නම් අප අල්ලාහ් වෙනුවෙන් අන් අයට ලබා දෙන දානයන් යනු අප ආරක්ෂාකාරී ව ඉතුරු කරගත් දේ තැන්පත් කරන ස්ථානය යැයි පැවසිය හැකි ය.

නුඹලා සතු ව ඇති දෑ ක්ෂය වන්නේ ය. අල්ලාහ් සතු ව ඇති දෑ ස්ථායි වන්නේ ය. (64:16)

“නබි (සල්) තුමාණෝ ඉතා උසස් ධානපතියකු ව සිටියහ. හමන සුළඟට වඩා වේගයෙන් දන් දීමෙහි නිරත වූහ” (බුහාරි) යයි හදීස්හි සඳහන් වේ.

තමාට තිළිණයන් ලෙස යමක් ලැබුණේ නම් එය කෙතරම් වේගයෙන් අන් අයට දිය හැකි ද එපමණ වේගයකින් අන් අයට දී හමාර කරයි. එතුමාගේ මිතුරෝ ද එලෙස ම කළහ. අල්ලාහ් වෙනුවෙන් දානය දෙන විට නියත වශයෙන් ම අල්ලාහ් වෙතින් එයට අදාළ ප්‍රතිඵලය තමන්ට හිමි වේ, යන්න ස්ථිර ව විශ්වාස කළහ.

කෙනෙක් දන් දීමෙහි නිරත වන විට නිශ්චය වශයෙන්ම පහත ප්‍රයෝජන අත් කර ගනිති.

- ★ මෙලොව අල්ලාහ්ගේ ආදරය හා මිනිසුන්ගේ අභිමානය හිමි වේ.
- ★ පරලොව දී විශේෂ දීමනාවක් හිමි වේ.
- ★ ධනයේ වර්ධනයක් ඇති වේ.
- ★ අනතුරු මග හැරේ.
- ★ මනසට සතුටක් හා සහනයක් ලැබේ.

එම නිසා අපිද මසුරුකම තුරන් කළ හැකි පමණ අනුන්ට උදව් කරමින් ජීවත් වීමට හුරු වෙමු.

විශ්වාසවන්තබව

ඉස්ලාම් වර්ධනය කිරීමට ප්‍රිය කරන යහගුණ අතරින් විශ්වාසවන්ත බව යනු එක් ගුණයකි. විශ්වාසවන්ත බව යනු සත්‍යය, උසස් බව, අවංකත්වය ආදී අදහස් දරන පුළුල් අර්ථයකින් යුත් වචනයකි. සත්‍යවන්ත බව හා විශ්වාසවන්ත බව එකම කාසියේ පැති දෙකක් සේ එක් මුඃමින්වරයකුට තිබිය යුතු අත්‍යවශ්‍ය අංගයකි.

කුඩා කාලයේ සිට ම නබි (සල්) තුමාණන් විශ්වාසවන්තයකු ලෙස ද සත්‍යවාදියකු ලෙස ද සිටිය හෙයින් මක්කාවාසීන් විසින් එතුමාණන් අල් අමීන්, අස්සාදික් යන නාමයන්ගෙන් හඳුන්වමින් ප්‍රශංසා කළහ. මෙම ගුණය නිසා ම එකල ජනයා තම වටිනා ධනය ආරක්ෂාව පිණිස නබි (සල්) තුමාණන් භාරයේ තැබූහ.

දිනක් මම භාණ්ඩයක් විකිණීමට නබි (සල්) තුමා සමග ගිවිසුමක් ඇති කර ගත්තෙමි. නියමිත භාණ්ඩය නියමිත ස්ථානයේ දී ලබා දීමට මම පොරොන්දු වුණෙමි. පසු ව, මට එය අමතක වුණි. තෙදිනකට පසු එය මතක් විය. ඒ සමග ම මම එම ස්ථානයට ගියෙමි. එහි නබි (සල්) තුමා සිටගෙන සිටිනු මම දුටුවෙමි. එතුමා මා දුටු විගස, "තරුණයා ! ඔබ මාව අපහසුතාවට පත් කළේ ය. මම ඔබ වෙනුවෙන් තෙදිනක් සිට සිටින්නෙමි." (අබූදාවුද්)

නබි (සල්) තුමාණෝ ධාන්‍යය ගොඩක් අසලින් ගමන්කරන විට තම දෑත ඇතුළු කළහ. තම ඇඟිලිවල තෙත් බව අවධාරණය කර "ධාන්‍යයවල හිමිකරුවාණෙනි ! මේ කුමක් ද?" යැයි ඇසුවේය. "තෙත් වූ ධාන්‍ය ජනතාව දකින සේ ඉහළින් තබා තිබිය යුතු නොවේද ? වංචා කරන්නා මගේ සමූහයට අයත් නොවේ." යැයි නබි (සල්) තුමා පැවසුවේ ය. (මුස්ලිම්)

මුඃමින්වරයකු තුළ සියලු නරක ගුණාංග තිබිය හැකි ය. එහෙත් ඔහු තුළ බොරුව, අවිශ්වාසය තිබිය නොහැකි ය. (අහ්මද්)

අන් අය විශ්වාස කර භාර දෙන ලද උකස් භාණ්ඩ අස්ථාන ගත වීමට ආරම්භ වන දිනය උදා වූ විට පරමාන්න දිනය උදා වී ඇත, යන්න දැන ගන්න. (බුහාරි)

තෘප්තියෙන් තම ස්වාමියාගේ විධානයන් ඉටු කරන විශ්වාසනීය වගකීම් දරන්නකු දන් දෙන්නකුගෙන් කෙනකු වේ. (බුහාරි-කිනාබුල් ඉජාරා)

ඉහත පෙන්වා දෙන ලද හදීස් සියල්ල ම විශ්වාසනීය ව ක්‍රියා කිරීමෙහි අවශ්‍යතාව අපට ගෙනහැර දක්වයි.

වර්තමානයේ සාමාන්‍යයෙන් ව්‍යාපාර, අධ්‍යාපනය, ආර්ථිකය, දේශපාලනය ආදී සෑම අංශයක ම වංචනිකභාවය ද රැවටීම ද අවිශ්වාසවන්ත බව ද විශාල වශයෙන් දක්නට ලැබේ. ව්‍යාපාර ක්ෂේත්‍රයේ විශ්වාසනීයත්වය යන්න සිහිනයක් බවට පත් වී ඇත.

පහත අල් කුර්ආන් වාක්‍යය මගින් ව්‍යාපාර කටයුතුවල දී සත්‍යවාදී ව හැසිරීමේ අවශ්‍යතාව ද එය රැක ගැනීමට නොහැකි වීමෙන් පරලොවෙහි සිදුවීමට නියමිත භයානක ප්‍රතිඵල ද පිළිබඳ පැහැදිලි කෙරේ.

"ඔබ කිරුම් මිනුම්වල දී පරිපූර්ණ වන්න. කිරුම්වල දී නිවැරදි පඩියක් තබා කිරන්න". (17:35)

කිරුම් මිනුම්වල වංචා කරනවුන් නපුරු ය. ඔවුහු මිනිසුන්ගෙන් යමක් කිරා ලබා ගන්නා විට (ප්‍රමාණයෙන්) මුළුමනින්ම ලබා ගන්නෝ ය. නමුත් ඔවුන් අනුන්ට කිරා දෙන විට නැතහොත් ඔවුන් අනුන්ට මනින විට ලබන්නන් යැයි ඔවුහු නොසිතන්නෙහු ද? මහත් දිනයකට එදින (සියලු) මිනිසුන් විශ්වාධිපති අභිමුඛව නැගී සිට ගන්නෝ ය. (83:16)

ව්‍යාපාර කටයුතුවල දී විශ්වාසනීය ව හැසිරෙන්නන්ගේ පරමාන්න දින තත්ත්වය පිළිබඳ නබි (සල්) තුමා මෙසේ පවසා ඇත.

විශ්වාසනීය, සත්‍යවාදී වෙළෙන්දකු පරමාන්න දින නබිවරුන් සිද්දීක්වරු (සත්‍යවාදීන්), ෂූහදවරු (අල්ලාහ්ගේ මාර්ගයේ මරණයට පත් වූවන්) සමග සිටින්නේ ය. (ඉබ්නු මාජාහ්)

හුදෙයිබියා ගිවිසුම සිදු වන අවස්ථාවේ දී එය සතුරන් විසින් කඩ කිරීමට පෙර විරුද්ධ වාදීන්ගේ ග්‍රහණයෙන් මිදී, බේරී ආ මිතුරකු ම, පොරොන්දු ඉෂ්ඨ කළ යුතු ය, යන එක ම හේතුව මත ඉතා අකමැත්තේන් වු වද ඔහු ආපසු යැවූ සිද්ධිය නබි (සල්) තුමාණන්ගේ විශ්වාසනීයත්වයට කදිම නිදසුනකි.

එක්තරා සිද්ධියක දී සොරකම් කළ තැනැත්තිය උසස් ගෝත්‍රයක කාන්තාවක "බැවින් "ඇගේ අත් සිඳලීම නොකරන්න" යයි නබි (සල්) තුමාණන් කෙරෙහි නිර්දේශයක් ඉදිරිපත් කළ විට "සොරකම් කළ තැනැත්තිය මාගේ දියණිය වන ෆාතිමා වුව ද අත් සිඳවා දමමි." යයි ස්ථාවරව පවසා නබි (සල්) තුමාණෝ තම විශ්වාසනීයත්වය පෙන්නුම් කළහ.

විශ්වාසනීයත්වය නිශ්චිත අංශ කිහිපයකට පමණක් සම්බන්ධ නොවේ. ජීවිතයේ සියලු ම අංශයන්හි දී විශ්වාසනීයත්වය රැකගත යුතුය. රැවටීම, ද්‍රෝහිකම, අසාධාරණ ලෙස ධනය ඉපයීම යනාදියෙන් වැළකී සිටිය යුතු ය. කිසිවෙක් වංචා කරනු ලැබුවේ නම් ඔහු එම වංචා කළ වස්තුව ද පරමාන්ත දිනයේ දී තමා සමග ගෙන යා යුතු තත්ත්වයක් ඇති වේ, යන්න අල් කුර්ආනයේ අවවාද කර තිබීම අවධානයට ලක් කළ හැකි ය.

එම නිසා රැවටීම, කපටිකම, බොරු කීම, බාල දේ මිශ්‍ර කිරීම, ව්‍යාජ දිවිරීම වැනි පාපී ක්‍රියාවන්ගෙන් තමන් ද ඉවත් වී අන් අය ද ඉවත් කර සත්‍යවන්තකමින් හා විශ්වාසවන්ත ව සිටීමට ප්‍රයත්න දැරිය යුතු ය.

ඉන්ද්‍රියයන් රැක ගැනීම

ඉස්ලාම් මිනිසා තුළ වර්ධනය කළ යුතු යයි ප්‍රිය කරන යහ ගුණාංග අතර ඉන්ද්‍රියයන් රැක ගැනීමෙන් සිදු වන යහපත් විපර්යාස මිනිසාගේ යහ ගුණාංග එළි දැක්වීමට හේතු වේ. ඉන්ද්‍රියයන් නිසි පරිදි රැක නොගැනීමෙන් අයහපත් ලක්‍ෂණ කෙනකු තුළ මතුවීම වැළැක්විය නොහැකි ය.

මිනිසා අසීමිත ආශාවන් ඇත්තෙකි; බෙලහීනයෙකි; ක්‍ෂණික ව හැඟීම්වලට වහල් වන්නෙකි. මෙම තත්ත්වය තුළ දී ඉන්ද්‍රියයන් පාලනය කර තම ජීවිතය යහපත් කර ගැනීම ඔහුගේ පරම යුතුකමකි.

එම නිසා යහපත් ගුණාංගයන් ගෙන් ද, සාරධර්මයන්ගෙන් ද සපිරි යහ සමාජයක් බිහි කිරීමට හේතු වන ආරම්භයක් ලෙස ද පදනමක් ලෙස ද යහ ගුණාංග ජීවිතය තුළින් විදහා දැක්වීමට උත්සහ කරමු.

අභ්‍යාස

01. ඉස්ලාමීය දැක්ම අනුව යහගුණාංග යනු මොනවාදැයි පැහැදිලි කරන්න.

02. ඉස්ලාම් අවධාරණය කරන පහත සඳහන් යහ ගුණාංග පිළිබඳ කෙටි සටහන් ලියන්න.

අ) දයාව / ආදරය
ආ) දන් දීම
ඇ) පරිත්‍යාගශිලිභාවය/ කැප කිරීම

03. විශ්වාසවන්ත භාවය යනු යහගුණාංගය ඉස්ලාමිය සංසිද්ධියක් ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න.

04. මුස්ලිම් වරයකු තම ජීවිතයේ දි පිළිපැදිය යුතු වෙනත් යහගුණාංග පෙළක් ලැයිස්තු ගත කරන්න.

05. සංවේදි ඉන්ද්‍රියන් පාලනය කිරීම යන යහගුණාංගය පිලිබඳ ඔබට හැඟෙන්නේ කුමක්ද?

06. යහගුණාංග පිලිබඳ වු අල් කර්ආන් වැකියක් හා හදීස් එකක් සඳහන් කරන්න.

07. ආදරය දැක්වීම යන යහගුණාංගයේ දෙවර්ගයටම උදහරණ ලබා දෙන්න.